

σούλι το φυτόν Δόλιχος ό λοβός (Dolichus lubia) τής οίκου. των Ψυχανθών (Papilionaceae), το κοιν. γυφτοφάσουλο είς τὸ όπ. βλ. καί τὰ συνών. Θεσσ. (Νερόμυλ. Φωτειν. κ.ά.) κ.ά.: Τ'ν Παρασκιβή έφκενάναμι γυφτούλια φασούλια Νερόμυλ.

γυφτουλιά ή, ένιαχ. γυφτ'λιά Στερελλ. (Περίστ.)

Έκ τής ούς. γύφτος καί τής παραγωγ.καταλ.-ο υ λ ι ά.

Σύνολον γύφτων ένθ' άν.: 'Η γυφτ'λιά κάθιτι 'ς τὰ χουράφια Στερελλ. (Περίστ.) Συνών. γυφτ ι ά 1, γυφτο-λο γ ι ά.

γυφτουϊνι τό, ένιαχ. γυφτου'νι Στερελλ. (Αίτωλ.)

Έκ των ούς. γύφτος καί υ ν ι.

Υνιον συνήθως κατωτέρας ποιότητος κατασκευασθέν υπό γύφτων, ήτοι σιδηρουργών ένθ' άν.

γυφτουριά ή, σύνηθ.

Έκ του ούς. γύφτος καί τής παραγωγ. καταλ.-ο υ ρ ι ά.

Οί γύφτοι ως σύνολον σύνηθ.: Τό καμάρι της καί καμάρι όλης τής γυφτουριάς, ό πολυζήλευτος 'Αντώνης της ήταν έρωτοχτυπημένος Χ. Χρηστοβασίλ., Ν. Έστ. 18 (1935), 850. 'Σ τὸ πανηγύρι τής Κακάβας, κοντά 'ς τὸ Ρωμανοῦ τήν πύλη, έχοντε μαζευτή οί γύφτοι, γιά νά γιορτάσουνε τὸ τριήμερο πανηγύρι τής γυφτουριάς Π. Βλαστ., Κριτικ. Γαξίδ., 124. || Ποίημ.

"Όσο θέλει άς είναι μουσικώτερο,

άσπροι μου άδερφοί, τὸ πέρασμά της

άπ' τὸ πέραςμα τής γυφτουριάς

Κ. Παλαμ., Δωδεκάλ. Γύφτ.², 74. Συνών. βλ. είς λ. γυφτο υ λ ι ά.

γυφτοφамελιά ή, πολλαχ. γυφτοφамιλιά "Ηπ. γυφτοφамιλιά Στερελλ. (Αίτωλ. 'Ακαρναν. Περίστ. κ.ά.)

Έκ των ούς. γύφτος καί φ α μ ε λ ι ά.

1) Οίκογένεια 'Αθιγγάνων ή γύφτων, σιδηρουργών πολλαχ.: 'Ηρθαν οί γυφτοφамιλιές Στερελλ. (Περίστ.) 2) Μεταφ., οίκογένεια κατωτάτης κοινωνικής στάθμης, οίκογένεια άκαθάρτων καί άκαταστάτων ή άνηθίκων καί άπειθάρχων πολλαχ.: Τί γυφτοφамελιά πὸν είναι αὐτή ή φамελιά! Πελοπν. (Χώρα Τριφυλ). Τέτεια γυφτοφамιλιά πὸν είστι σείς, χαίρι δέ θά ίδῃτι Στερελλ. (Αίτωλ.) Συνών. π α λ ι ο φ α μ ε λ ι ά, σ κ α τ ο φ α μ ε λ ι ά.

γυφτοφάναρο τό, ένιαχ. γυφτοφάναρον "Ηπ. (Κουκούλ.)

Έκ των ούς. γύφτος καί φ α ν ά ρ ι.

Φανάριον έκ ψευδαργύρου κατασκευασθέν υπό γύφτων, σιδηρουργών ένθ' άν.: Πῆρα κι 'γὼ τὸν γυφτοφάναρον κι τ' άναφα κι πῆγα νά ιδῶ τ' νύχτα τὰ σφαχτά (τὰ πρὸς σφαγὴν τρεφόμενα αίγοπρόβατα) "Ηπ. (Κουκούλ.)

γυφτοφαραώνης ό, "Ηπ.

Έκ των ούς. γύφτος καί φ α ρ α ώ ν η ς.

Ό γύφτος σιδηρουργός, ως προερχόμενος έκ τής χώρας των Φαραώ: 'Ο ίδιος ό γυφτοφαραώνης τούς όρμήνεψε, πὼς νά τὸν σταυρώσουν τὸ Χριστό. || Άσμ

Οί 'Εβραίοι παραγγείλανε τὸ γυφτοφαραώνη, νά φκειάση γιά τὸ σταύρωμα τοῦ 'Ιησοῦ Χριστοῦ μας τρία περόνια μακρὰ καί καλοδουλεμένα.

γυφτοφάσουλο τό, σύνηθ. γυφτοφάδ'λο Σκῦρ. γυφτοφάσουλου Βιθυν. (Μπάσκ.) γυφτοφάσ'λου πολλαχ. βορ. ιδιωμ. γιουφτοφάσ'λον Μακεδ. (Δρυμ. 'Εράτυρ.) Στερελλ. (Κολάκ.) γυφτοφάσουλε Τσακων. γυφτοβάσουλο Εὔβ. (Αύλωνάρ. Κουρ.)

Έκ των ούς. γύφτος καί φ α σ ό λ ι παρὰ τὸ όπ. καί φ α σ ο υ λ ι.

Τὸ φυτόν Δόλιχος ό λοβός (Dolichus lubia) τής οίκου. των Ψυχανθών (Papilionaceae) έκ τής μελαίνης κηλίδος, τήν όποίαν φέρουν τὰ σπέρματά του σύνηθ. καί Τσακων.: Σήμερο μάζεφα μιάμι μαγεριά γυφτοβάσουλα Εὔβ. (Κουρ.) Γιά νά κατεβῇ τὸ γάλα τής μικρομάννας, τής βράζουν γυφτοβάσουλα αὐτόθ. Κάτ'τι νά φάμι γυφτοφάσ'λα Μακεδ. (Ρητίν.) "Εβγαζάμι πὸν τὰ χουράφια κ'κιά, άρ'βίθια, φακή, γυφτοφάσ'λα, φασούλια άσπρα Μακεδ. (Κατάκαλ.) Τὰ λειανουφάσ'λα τὰ λιέμι κι γυφτοφάσ'λα Θεσσ. (Κακοπλεύρ.) Εἶπα νά πάρου κι κάμπουσα γυφτοφάσ'λα πὸν 'νι λίγου φτ'νά "Ηπ. (Κουκούλ.) Τοῦ γυφτοφάσ'λου τοῦ καβουρδίζεις καλά κι τοῦ κουπανίζεις καλά κι τοῦ κουκκίζεις 'ς τὸν γιαρῶ (= τὸ πασπαλίζεις στήν πληγή) Μακεδ. ('Ελευθερ.) "Εχον φάει 'γὼ πούλλα γυφτοφάσ'λα 'ς τή ζουή μου Θεσσ. (Φάρσαλ.) || Παροιμ. Σι παντρεύον, κόρη μ'! - Κρίμα 'ς τὰ γιουφτοφάσ'λα (ἐπὶ άγροίκων εἰννοουμένων υπό τής τύχης, αλλά μὴ δυναμένων νά άποβάλουν τὰς παλαιάς των συνηθείας) Μακεδ. ('Εράτυρ.) Συνών. ά μ π ε λ ο φ ά σ ο υ λ ο, γ κ ι ο σ ο φ ά σ ο υ λ ο, γ ύ φ τ ι κ ο φ α σ ό λ ι, γυφτούλι 2, κατσικάντερο, λειανοφάσουλο, μαυρομάτικο, μαυρομούτικο, μαυροσελαχάτης, σμυρναίικο, στενοφάσουλο, φαραώνι, φασολάκι, χαρόνι, χαροφάσουλο, χωριατοφάσουλο.

γυφτοφέρνω πολλαχ. γυφτοφέρνον πολλαχ. βορ. ιδιωμ.

Έκ του ούς. γύφτος καί του ρ. φ έ ρ ν ω.

Μιμούμαι κατά τина τρόπον ή έχω τὰς συνηθείας καί τὰ έλαττώματα των γύφτων πολλαχ.: Καλός είναι, αλλά γυφτοφέρν' λίγου (περὶ μικροπρεπούς καί φιλαργύρου) Εὔβ. ('Ακρ.) Καλή είναι, μοναχά π' γυφτοφέρν' (περὶ γυναικός μὴ καθαράς) αὐτόθ. Καλός εἶν' οὐ Κώστας τ'ς Μαρίκας, αλλά σάματ' νά γυφτοφέρν' κι λίγου "Ηπ. (Κουκούλ.)

γυφτοχαρατζής, ό, Α. Παπαδιαμ., Τὰ ρόδιν. άκρογιάλ., 57 — Τὰ μετὰ θάνατ., 42.

Έκ των ούς. γύφτος καί χ α ρ α τ ζ ῆ ς.

Ό εὔτελοῦς συμπεριφορᾶς υπάλληλος, ό έντεταλμένος τήν είσπραξιν φόρων ἐπὶ Τουρκοκρατίας: Τότε σέ ξεθέωσαν οί προεστοί κ' οί γυφτοχαρατζήδες, τώρα σέ άθωώνουν οί βουλευταί καί οί δήμαρχοι Α. Παπαδιαμ., Τὰ μετὰ θάνατ., 42. Κάτι γυφτοχαρατζήδες, πὸν τούς λέγανε τὸν παλαιὸ καιρό, κάτι ταχτικοί δασοφύλακοι καί τέτοια, ήθελαν νά μοῦ κάμουν τὸν άγριο Α. Παπαδιαμ., Τὰ Ρόδιν. άκρογιάλ., 57.

γυφτόχωμα τό, ένιαχ. γυφτόχομα Στερελλ. (Αίτωλ. κ.ά.)

Έκ των ούς. γύφτος καί χ ῶ μ α.

Εἶδος κιτρινωπῆς, μαλακῆς καί άγόνου γῆς ένθ' άν. Πβ. γυφτοχώραφο. Συνών. ά λ ε π ο γ ῆ, ά λ ε π ό χ ω μ α, γ λ ι ν α 5, γ λ ι ν ό χ ω μ α 1, κ α γ ι ά ς, κ ι μ ι λ ι ά, μ ε λ ι σ τ ρ α, μ ε λ ι τ σ α, μ π ο υ ν τ ζ ό χ ι, σ ο υ μ ε λ ό χ ω μ α, χ α β ά ρ α.

